

“ਵੇਖੋ, ਉਹ ਖਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਲੇਲਾ ਹੈ”

(1:19-51)

ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਪਸੰਦੀਦਾ ਕਿਤਾਬ ਸਾਰਾਹ, ਪਲੇਨ ਐਂਡ ਟਾਲ ਵਿਚ ਮੇਅਨੀ ਨਾਮਕ ਥਾਂ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਇਕ ਔਰਤ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਚਿੱਠੀ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਪਤਨੀ ਬਣ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ। ਪ੍ਰੇਮੀ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੁੰਡੇ ਅਤੇ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਚਿੱਠੀ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਅਦਲਾ ਬਦਲੀ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਿੱਲੀ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਸਨੂੰ ਵਾਲ ਵਾਹੁਣੇ ਅਤੇ ਗਾਉਣਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ? ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨੇੜੇ ਆਉਣ ਤੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਹ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਮਿਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਾਰਾਹ ਨੇ ਲਿਖਿਆ:

ਪਿਆਰੇ ਜੇਕਬ,

ਮੈਂ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਰਾਹੀਂ ਆਵਾਂਗੀ। ਮੈਂ ਪੀਲੀ ਟੋਪੀ ਪਾਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਪਤਲੀ ਅਤੇ ਲੰਮੀ ਹਾਂ।

ਸਾਰਾਹ¹

ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਰਾਹੀਂ ਸਾਰਾਹ ਦੇ ਆਉਣ ਦੇ ਦਿਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦਿਆਂ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਉਸਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕੀ-ਕੀ ਗੱਲਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ? ਉਸ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਨਾਟਕ ਦੇ ਚਹੁੰ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉਮੀਦ ਕਰਨ।

ਪਵਿੱਤਰ ਦੇ ਸਾਲੇ ਭਾਗ, ਯੂਹੰਨਾ 1:19-51 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਅਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਅਤੇ ਉਲਝਣ ਦੀ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਭਾਵਨਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀਆਂ ਤੇ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਉਲਝਣ ਵਿਚ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਬੂਲ ਕਰਨ। ਯਿਸੂ ਦਾ ਆਉਣਾ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਜਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਬੜੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ; ਪਰ ਸਮੱਸਿਆ ਸਿਰਫ ਇਹੀ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਦਾ ਇਹ ਭਾਗ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਉਲਝਣ ਵਿਚ ਪਾਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੱਖ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਯਿਸੂ ਨਾਸਰੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕੌਣ ਸੀ?

ਯੂਹੰਨਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਗਵਾਹੀ (1:19-34)

ਯਿਸੂ ਦੇ ਯਰਦਨ ਨਦੀ ਵਿਚ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣ ਲਈ ਆਉਣ ਤਕ, ਯੂਹੰਨਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਹਲਚਲ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪਾਟੇ ਪੁਰਾਣੇ ਕੱਪੜੇ, ਨਬੀ ਜਿਹਾ ਉਹਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਅਤੇ ਨਬੀ ਵਾਂਗ ਉਹਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਰਾਜ ਨੇੜੇ ਹੈ ‘ਸਾਰੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਯਰਦਨ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼’ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਓਧਰ ਲਿਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਯੂਹੰਨਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ (ਮੱਤੀ 3:5)। ਸ਼ਾਇਦ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਆਸ ਸੀ ਕਿ ਮਸੀਹਾ ਆਪਣੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਵਿਚ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕਰੇਗਾ² ਇਸ ਕਰਕੇ ਲੋਕ ਯੂਹੰਨਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਬਾਰੇ ਕਿਆਫ਼ੇ ਲਾਉਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਉਹ ਕੌਣ ਹੈ? ਜਦ ਉਤਸੁਕਤਾ ਬਹੁਤ ਵਧ ਗਈ ਤਾਂ ਇਹ ਜਾਣਨ ਲਈ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਯਹੂਦੀਆਂ³ ਨੇ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਕੁਝ ਯਾਜਕਾਂ ਅਤੇ ਲੇਵੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ (1:19)।

ਆਪਣੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ, ਯੂਹੰਨਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਆਦਮੀ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ। ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਓਸ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ‘ਮੈਂ ਮਸੀਹ ਨਹੀਂ ਹਾਂ’ (1:20)। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਏਲੀਆਹ⁴ ਜਾਂ ਉਹ ਨਬੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮੂਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ (1:21; ਵੇਖੋ ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 18:15)। ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ, ਉਹ ਇਹ ਆਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦੀ ਤੁਸੀਂ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਾਓ! ਸਗੋਂ ਯਸਾਯਾਹ 40:3 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ‘ਮੈਂ ਉਜਾੜ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਕਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਹਾਂ ਕਿ ‘ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਰਸਤਾ ਸਿੱਧਾ ਕਰੋ’ ’ (1:23)। ਉਹ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਦੂਤ ਅਤੇ ਨਬੀ ਸੀ। ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਹ ਜੁੱਤੀ ਦਾ ਤਸਮਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੇ ਯੋਗ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਯੂਹੰਨਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਜਦ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਆਉਂਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, ‘‘ਵੇਖੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਲੇਲਾ ਜਿਹੜਾ ਜਗਤ ਦਾ ਪਾਪ ਚੁੱਕ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ!’’ (1:29)। ਬੇਸ਼ੱਕ ਯਿਸੂ ਦੇ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦਾ ਇੰਜੀਲ ਦੀ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਇਹ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਸਮਾਨ ਤੋਂ ਖੁਦਾ ਦੇ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਉੱਤੇ ਠਹਿਰਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ, ਇਸ ਘਟਨਾ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ (1:32)। ਫਿਰ ਉਹਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ‘‘ਇਹੀ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ’’ (1:34)। ਯੂਹੰਨਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਚ, ਯਿਸੂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਹੀ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ। ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਇਕ ਲੇਲਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਇੱਕੋ ਲੇਲਾ ਸੀ।

ਅੰਦਿਆਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ (1:35-42)

ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਫੇਰ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਦੇ ‘‘ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਲੇਲਾ’’ (1:36) ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਦੱਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਯਿਸੂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਅੰਦ੍ਰਿਆਸ⁵ ਉਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰੂ ਚੇਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦੇ ਮਗਰ ਜਾਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ‘‘ਹੇ ਰੱਬੀ’’ ਭਾਵ ਹੇ ਗੁਰੂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ (1:38), ਪਰ, ਉਹਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗਣ ਦਾ ਕਾਰਣ ਸਿਰਫ਼ ਯਿਸੂ ਦਾ ਬੁੱਧ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੋਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਸਮਊਨ ਪਤਰਸ ਨੂੰ ਲੱਭ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ‘‘ਸਾਨੂੰ ਖ੍ਰਿਸਟੁਸ ਭਾਵ ਮਸੀਹ ਮਿਲ ਗਿਆ’’ (1:41)। ਪਵਿੱਤਰ ਲਿਖਤ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ, ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਲੇਲਾ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ, ਰੱਬੀ ਅਤੇ ਮਸੀਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਫਿਲਿੱਪੁਸ ਅਤੇ ਨਥਾਨੀਏਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ (1:43-49)

ਯਿਸੂ ਨੇ ਫਿਲਿੱਪੁਸ ਨੂੰ ‘‘ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਹੋ ਤੁਰ’’ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਦਲਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਾਲ ਬੁਲਾਇਆ (1:43)। ਫਿਰ ਫਿਲਿੱਪੁਸ ਨੇ ਨਥਾਨੀਏਲ ਨੂੰ ਲੱਭ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿਸਦਾ ਵਾਅਦਾ ਮੂਸਾ ਅਤੇ ਨਬੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਯੂਸਫ਼ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਯਿਸੂ ਨਾਸਰੀ ਹੈ (1:45)। ਰੁੱਖੇਪਣ ਨਾਲ ਪੁੱਛਦਿਆਂ ਕਿ ‘‘ਭਲਾ ਨਾਸਰਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਉੱਤਮ ਵਸਤੂ ਨਿੱਕਲ ਸਕਦੀ ਹੈ?’’ (1:46) ਨਥਾਨੀਏਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਕੋਈ ਜੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਥਾਨੀਏਲ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ ਉਹ ਫਿਲਿੱਪੁਸ ਦੇ ਨਾਲ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਨਥਾਨੀਏਲ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਆਉਣ ਤੇ ਯਿਸੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘‘ਇਹ ਸੱਚਾ ਇਸਰਾਏਲੀ ਹੈ: ਜਿਹਦੇ ਵਿਚ ਛਲ ਨਹੀਂ’’ (1:47)। ਨਥਾਨੀਏਲ ਨੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਯਿਸੂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ? ਯਿਸੂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਤਕ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤਾ। ‘‘ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇ ਫਿਲਿੱਪੁਸ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਸੱਦਿਆ ਜਾਂ ਤੂੰ ਹੰਜੀਰ ਦੇ ਬਿਰਫ਼ ਹੇਠ ਸੈਂ, ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਡਿੱਠਾ’’ (1:48)। ਸ਼ਾਇਦ ਨਥਾਨੀਏਲ ਹੰਜੀਰ ਦੇ ਰੁੱਖ ਹੇਠਾਂ ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਦੁਆ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਨਥਾਨੀਏਲ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਨਥਾਨੀਏਲ ਦੇ ਬਦਲਣ ਦਾ ਕਾਰਣ ਜੋ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਰੁੱਖੇ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਇਕ ਜੋਸ਼ੀਲਾ ਚੇਲਾ ਬਣ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਉੱਛਲਦਾ ਹੈ: ‘‘ਹੇ ਰੱਬੀ, ਤੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈਂ: ਤੂੰ ਇਸਰਾਏਲ ਦਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਹੈਂ’’ (1:49)।

ਯਿਸੂ ਅਤੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ਇਸ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਹੀ, ਲੋਕ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੇਰਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਇਸ ਆਦਮੀ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੀ ਮੰਨਣਾ ਸੀ, ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਟੋਲਣ ਲਈ ਸ਼ਬਦ ਲੱਭਣ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜ ਰੰਗਾਂ (ਭਾਵ ਲੇਲਾ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ‘‘ਪੁੱਤਰ,’’ ‘‘ਰੱਬੀ,’’ ‘‘ਮਸੀਹ,’’ ‘‘ਰਾਜਾ’’) ਨਾਲ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਦੀ ਇਕ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਤਸਵੀਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਵਡਿਆਈ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੇਖੀ ਸੀ, ਨਿਆਂ ਨਾ ਕਰ ਪਾਉਂਦਾ! ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਇਕਰਾਰ ਅਜੇ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੌਣ ਹੈ (4:26)।

ਯਿਸੂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ (1:50, 51)

ਐਨੀ ਕੁ ਗੱਲ ਕਿ ਯਿਸੂ ਨੇ ਨਥਾਨੀਏਲ ਨੂੰ ਫਿਲਿੱਪੁਸ ਵੱਲੋਂ ਉਸਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਤੋਂ

ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਜੀਰ ਦੇ ਰੁੱਖ ਹੇਠਾਂ ਵੇਖਿਆ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਨਾਲ ਭਰੇ ਜਵਾਬ ਤੋਂ ਯਿਸੂ ਕੁਝ ਹੈਰਾਨ ਲੱਗਾ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੱਗੋਂ ਉਹ ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਡੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੇਖੇਗਾ: ‘‘ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਸੱਚ ਸੱਚ ਆਖਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਅਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਦੂਤਾਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦੇ ਵੇਖੋਗੇ’’ (1: 51)। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਰਗ ਖੁੱਲ੍ਹੇਗਾ। ਯੂਨਾਨੀ ਵਾਕ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਸੁਰਗ ਖੁੱਲ੍ਹਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਸੀ। ਯਿਸੂ ਨਾਸਰੀ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ-ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਸੁਰਗ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦੇਵੇਗਾ! ਉਹ ਨਥਾਨੀਏਲ ਨੂੰ ਉਸ ਸੁਰਗ ਦੀ ਝਲਕ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਸੁਰਗ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਪਰਗਟ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਯਿਸੂ ਨੇ ਇੰਜੀਲ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਸੰਦੀਦਾ ਵਿਆਖਿਆ, ‘‘ਮੈਂ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹਾਂ,’’ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਇਸ ਦਿਲਚਸਪ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਅਹਿਮ ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯਿਸੂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਇਹੀ ਇੱਕੋ ਇਕ ਟੁਕੜਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਉਸਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਆਮ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਦੂਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ‘‘ਮਸੀਹਾ’’ ਅਤੇ ‘‘ਇਸਰਾਏਲ ਦਾ ਮਹਾਰਾਜਾ’’ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਫ਼ੌਜੀ ਹੀ ਨਿਕਲਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਨਾਮ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਯਿਸੂ ਨਾਸਰੀ ਕੌਣ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ‘ਚ ਕਿਸ ਲਈ ਆਇਆ? ਇਸ ਕਰਕੇ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ‘‘ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਪੁੱਤਰ’’ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਵਾਕ ਅੰਸ਼ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਉਸਦੇ ਖੁਦਾਈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਹੋਣ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਯਿਸੂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਪਰਗਟ ਕਰ ਸਕਿਆ ਕਿ ਉਹ ਉਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨਬੀਆਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਦੇਣ ਦਾ ਵੀ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ।

ਸਾਰ

ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਹੀ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ‘‘ਤੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡੇ ਕੰਮ ਵੇਖੇਗਾ’’ ਸ਼ਬਦ ਸਾਡੇ ਲਈ ਵੀ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਤੋਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋਈਏ, ਤਾਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡੇ ਕੰਮ ਵੇਖਾਂਗੇ। ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਉਦੋਂ ਦੇ ਬਾਈਬਲ ਕਲਾਸਾਂ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਹੋਈਏ ਜਦ ਮਸਾਂ ਛੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਹੀ ਸਾਂ, ਤਾਂ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਕੰਮ ਵੇਖਾਂਗੇ। ਯਿਸੂ ਨਾਸਰੀ ਨੂੰ ਜਦ ਵੀ ਫੇਰ ਵੇਖੀਏ, ਸੁਰਗ ਸਾਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੰਧ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਖ਼ਤਰਾ ਇਕ ਜਣੇ ਵੱਲੋਂ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ‘‘ਅੰਦਰ-ਬਾਹਰ ਤੋਂ’’ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਵਿਚ ਪਾਉਣਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਸਬੰਧ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਹੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਜਾਂ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਲਈ ਅਜੇ ਵੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਜਾਣਨਾ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਯਿਸੂ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹਾ ਸੋਚਦੇ ਹੋ?

ਲਿਖਤ ਦੇ ਜਿਸ ਭਾਗ ਦਾ ਅਸਾਂ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਦੁਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਸਾਡੀ ਡੱਬੀ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਹੈ ਭਾਵ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਯਿਸੂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਕਦੇ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਅਹਿਸਾਸ ਤੋਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਉਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਡਾਂਟੇਗਾ ਅਤੇ ਅਸਾਨ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਵੀ ਦੇਵੇਗਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖੋਗੇ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਕਿ ਯਿਸੂ ਤੁਹਾਡੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣੇ, ਖੁਦ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਗੱਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਣ ਦਿਓਗੇ? ਅੱਜ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਇੰਜੀਲ ਦੀ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖੋਗੇ ‘ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਕੰਮ ਵੇਖੋਗੇ।’

ਫ਼ਿਲਿੱਪਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਯਿਸੂ ਨੇ ਐਨਾ ਹੀ ਆਖਿਆ ਸੀ, ‘ ‘ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਹੋ ਤੁਰ।’ ਫ਼ਿਲਿੱਪਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਯਿਸੂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਮਝਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਪਿੱਛੇ ਹੋ ਤੁਰਿਆ ਅਤੇ ਚੱਲਦੇ ਚੱਲਦੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆਉਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਯਿਸੂ ਕੌਣ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣਾ ਪਵੇਗਾ; ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲ ਕੇ ਹੀ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਪੈਟ੍ਰੀਸੀਆ ਮੈਕਲੇਕਨ, *ਸਾਰਾਹ, ਪਲੇਨ ਐਂਡ ਟਾਲ* (ਨਿਊਯਾਰਕ: ਹਾਰਪਰ ਟ੍ਰੈਫੀ, 1985), 15. ²ਵੇਖੋ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 21:38. ³ਇੰਜੀਲ ਦੀ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ‘‘ਯਹੂਦੀਆਂ’’ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਬੜੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਹੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ: ਜ਼ਾਹਿਰ ਤੌਰ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੂਰੀ ਕੌਮ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਯਿਸੂ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਚੇਲੇ ਵੀ ਯਹੂਦੀ ਹੀ ਸਨ। ‘‘ਯਹੂਦੀਆਂ’’ ਦੀ ਬੇਹਤਰੀਨ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ‘‘ਯਹੂਸਲਮ ਦੇ ਯਹੂਦੀ ਆਗੂਆਂ’’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਗਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਲਈ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਵਾਉਣ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣਾ ਸੀ। ⁴ਵੇਖੋ ਮਲਾਕੀ 4:5. ਮੱਤੀ 11:14 ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਏਲੀਆਹ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਗੱਲ ਮਲਾਕੀ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਯੂਹੰਨਾ 1:21 ਵਿਚ ਯੂਹੰਨਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਕਹੀ ਗਈ ਯਿਸੂ ਦੀ ਗੱਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਮੂਲ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੁਰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੀ ਉੱਠਿਆ, ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਾਲਾ ਏਲੀਆਹ ਹੈ। ⁵ਇੰਜੀਲ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਅੰਦ੍ਰਿਆਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲਾ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਫਿਰ ਵੀ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਵਿਚ ਤਿੰਨੇ ਵਾਰ ਉਹ ਜਦ ਵੀ ਆਇਆ ਹੈ, ਯਿਸੂ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲਿਆ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਤਰਸ ਨੂੰ (1:41-42); ਫਿਰ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਜਿਸ ਕੋਲ ਰੋਟੀਆਂ ਅਤੇ ਮੱਛੀਆਂ ਸਨ (6:8, 9); ਅਖੀਰ ‘ਚ, ਯੂਨਾਨੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ (12:20-22)।